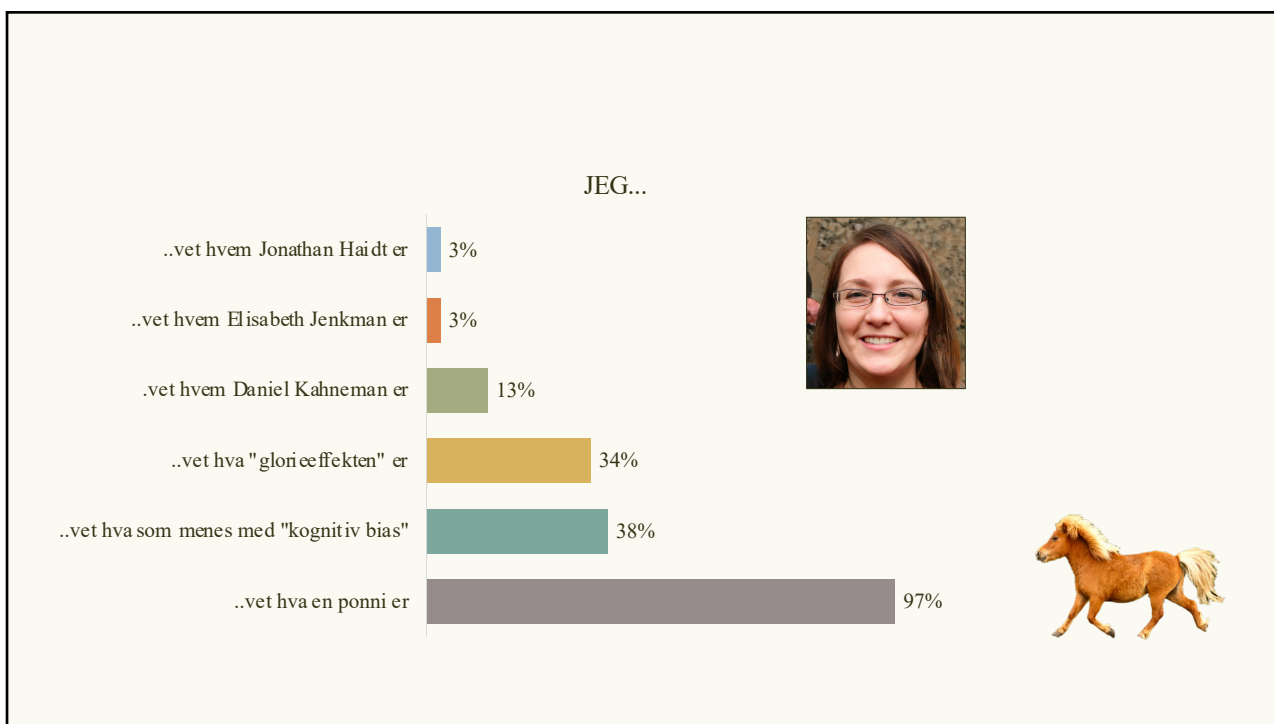

FORDOMMER FOR NYBEGYNNERE

JAN-OLE HESSELBERG
Psykologspesialist og stipendiat

3

9

Litt om hvordan vi tar beslutninger

At dere vil bli overbevist om at...

MÅLSETNING

...fordommer er bedre enn sitt rykte

...de likevel skaper trøbbel

...og at vi må legge ned en innsats for å begrense skadevirkningene

10

SNARVEIER

ASSOSIASJONER

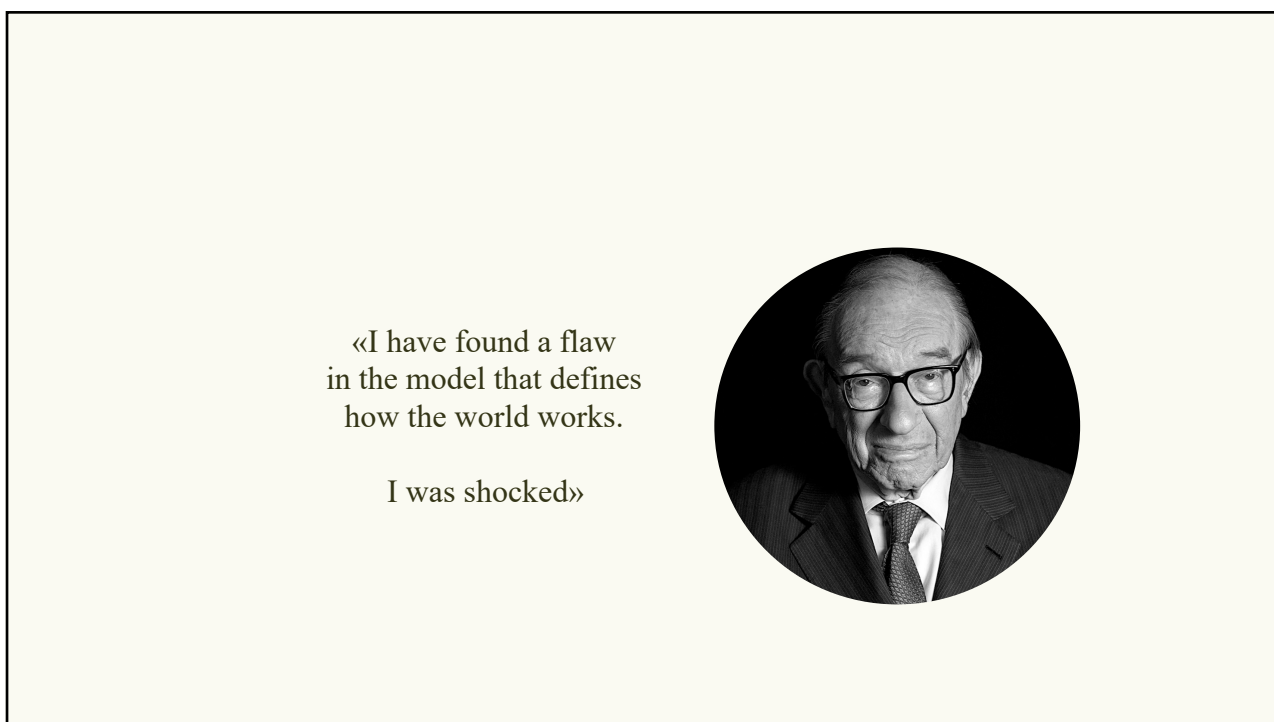
KONSEKVENSER

HVA KAN VI GJØRE?

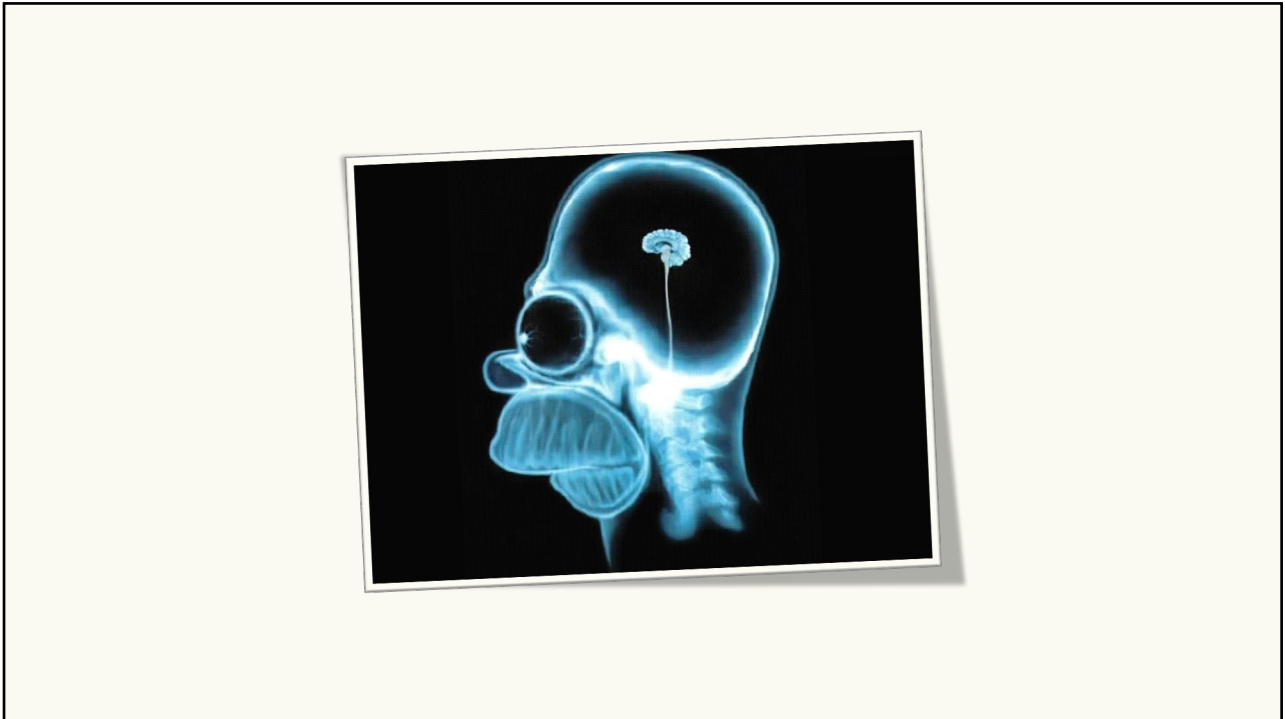
11

12

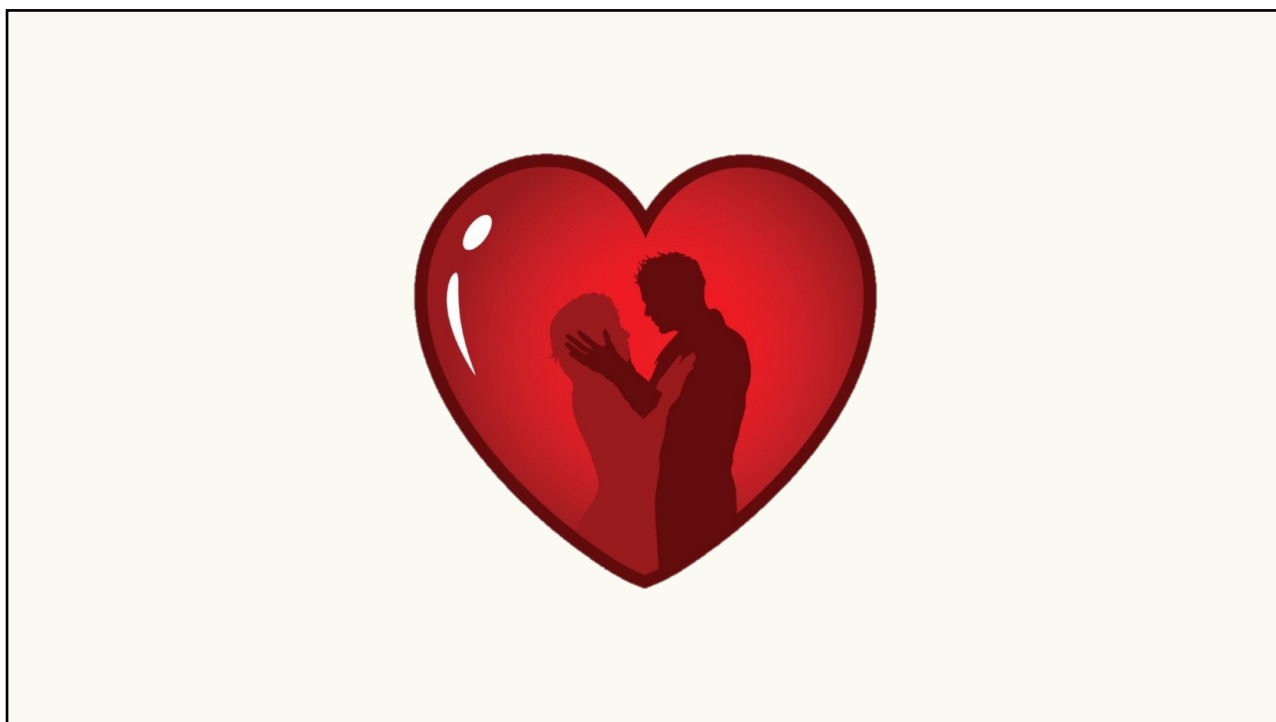
14

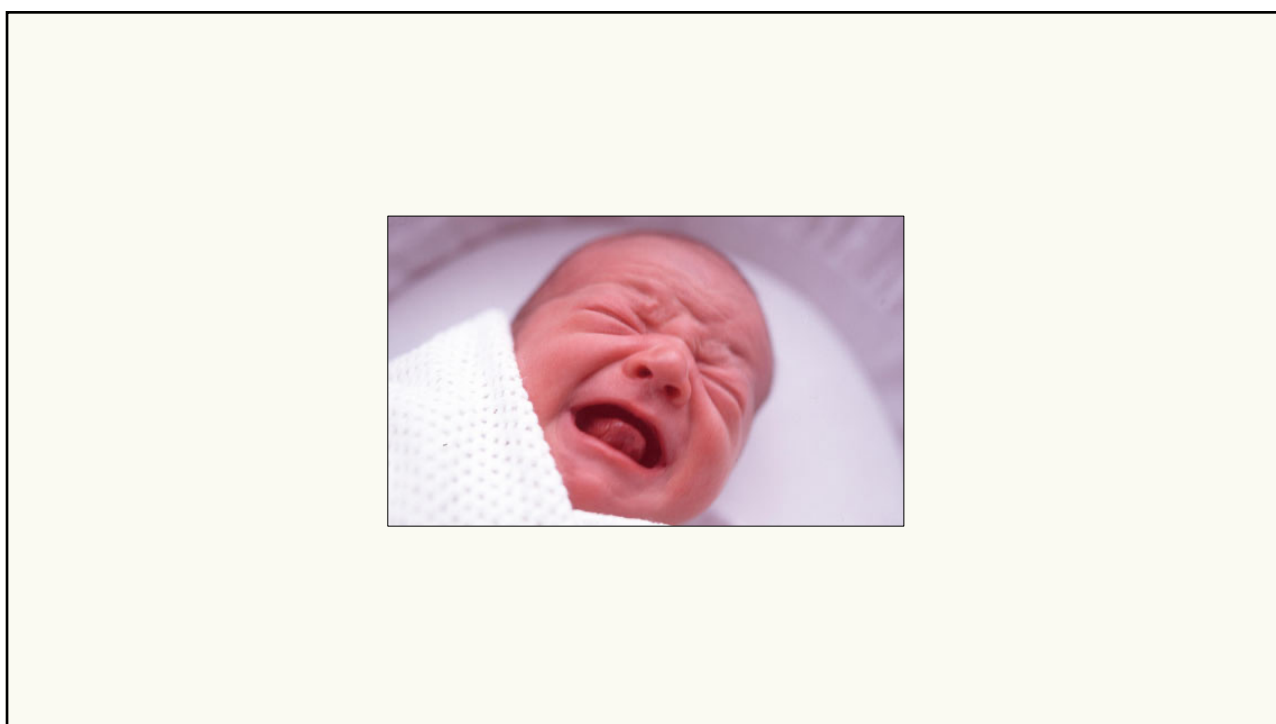
17

18

21

22

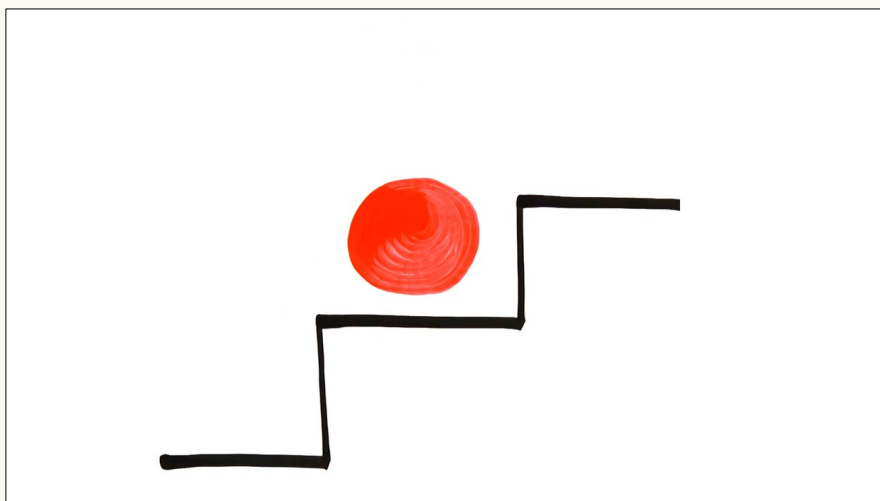
TOLKNINGER OG SNARVEIER

25

26

SHEPARD TONE ILLUSION

28

Raske måter gjøre vurderinger på
som stort sett fungerer ganske bra...

HEURISTIKKER

...men som også fører til systematiske
skjevheter (bias) i beslutningene våre

30

FØLELSENE SOM GUIDE

“Små glimt av positive eller negative følelser får oss til å nærme oss eller unngå noe”

Haidt (2012) *The Righteous Mind: Why Good People Are Divided by Politics and Religion*

32

Kjenner du til det fra før?

Ja ————

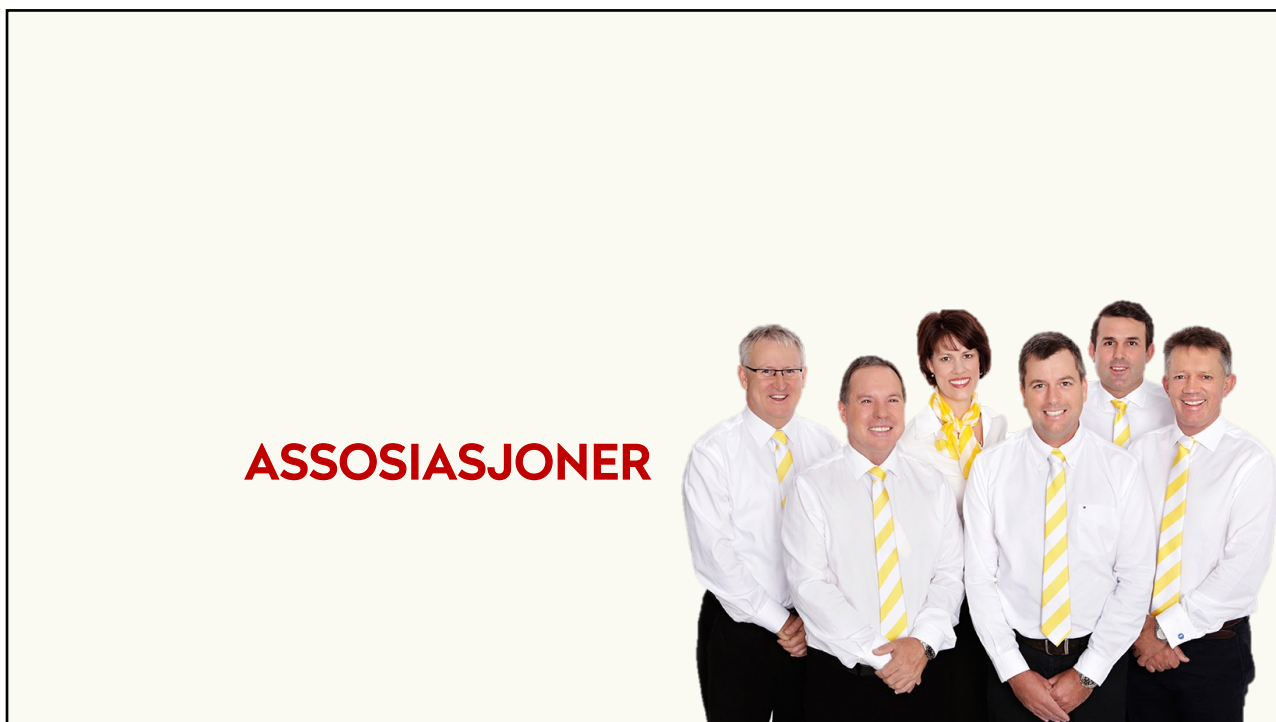
Nei ———— Trå varsomt!

EKSPONERING
MERE EXPOSURE EFFECT

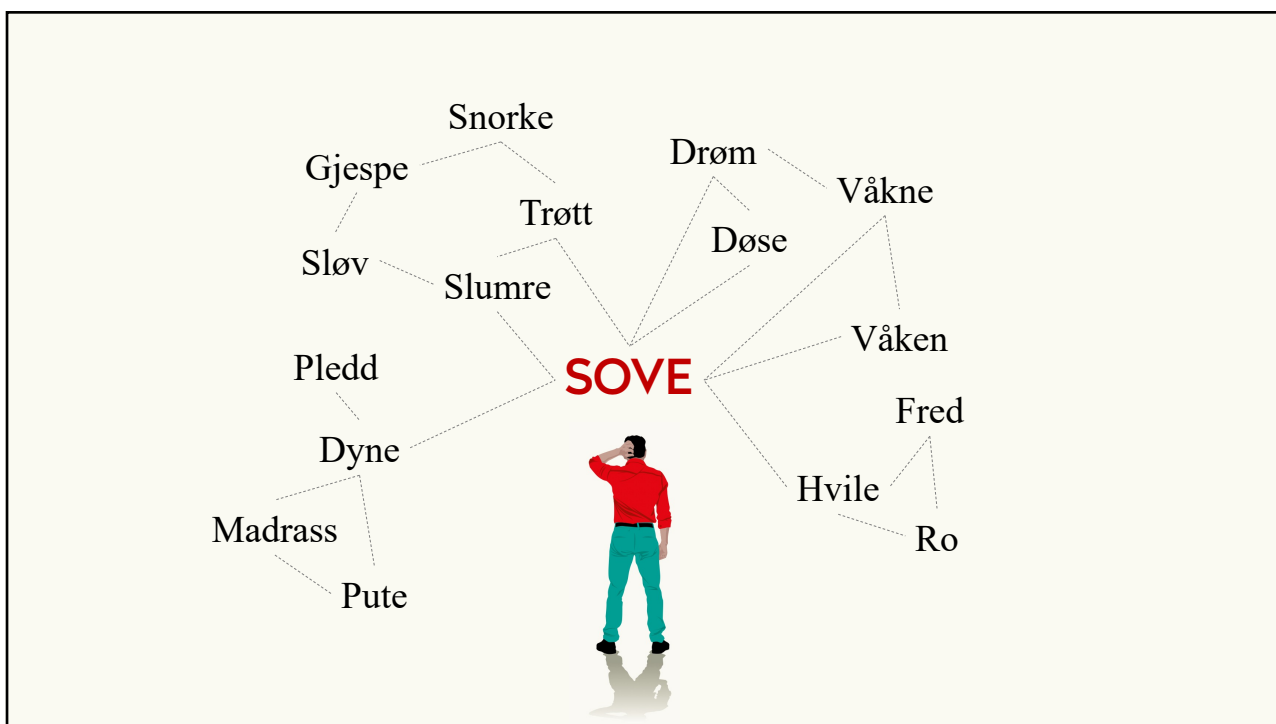

36

38

49

ORDENE DERE BRUKER

55

ORDENE EN BRUKTE

57

58

60

HVA GJØR HELENE NÅ?

Helene er 46 år gammel, singel, frittalende og veldig intelligent. Hun har en master i filosofi og som student var hun svært opptatt av diskriminerings spørsmål og sosial rettferdighet. Hun deltok også på demonstrasjoner mot rasisme og engasjerer seg veldig i #metoo.

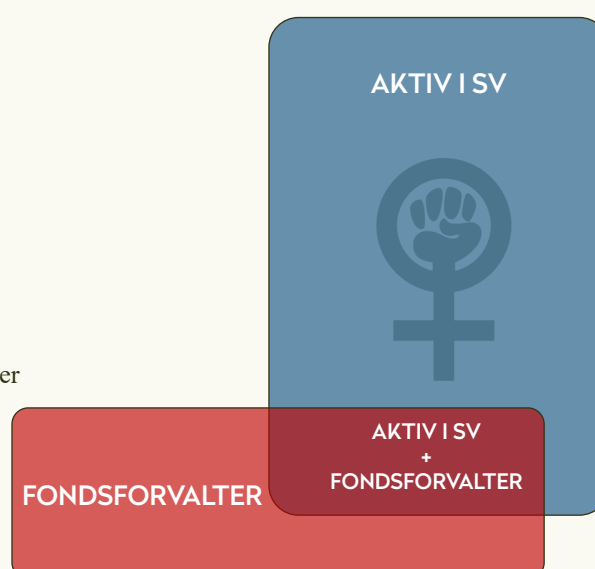

Tversky & Kahneman (1983) *Extensional Versus Intuitive Reasoning: The Conjunction Fallacy in Probability Judgment*

61

HVA GJØR HELENE NÅ?

Jobber som fondsforvalter
 Er aktiv i SV
 Jobber som sykepleier
 Er lærer og Røde kors-frivillig
 Er aktiv i SV og jobber som fondsforvalter

Tversky & Kahneman (1983) *Extensional Versus Intuitive Reasoning: The Conjunction Fallacy in Probability Judgment*

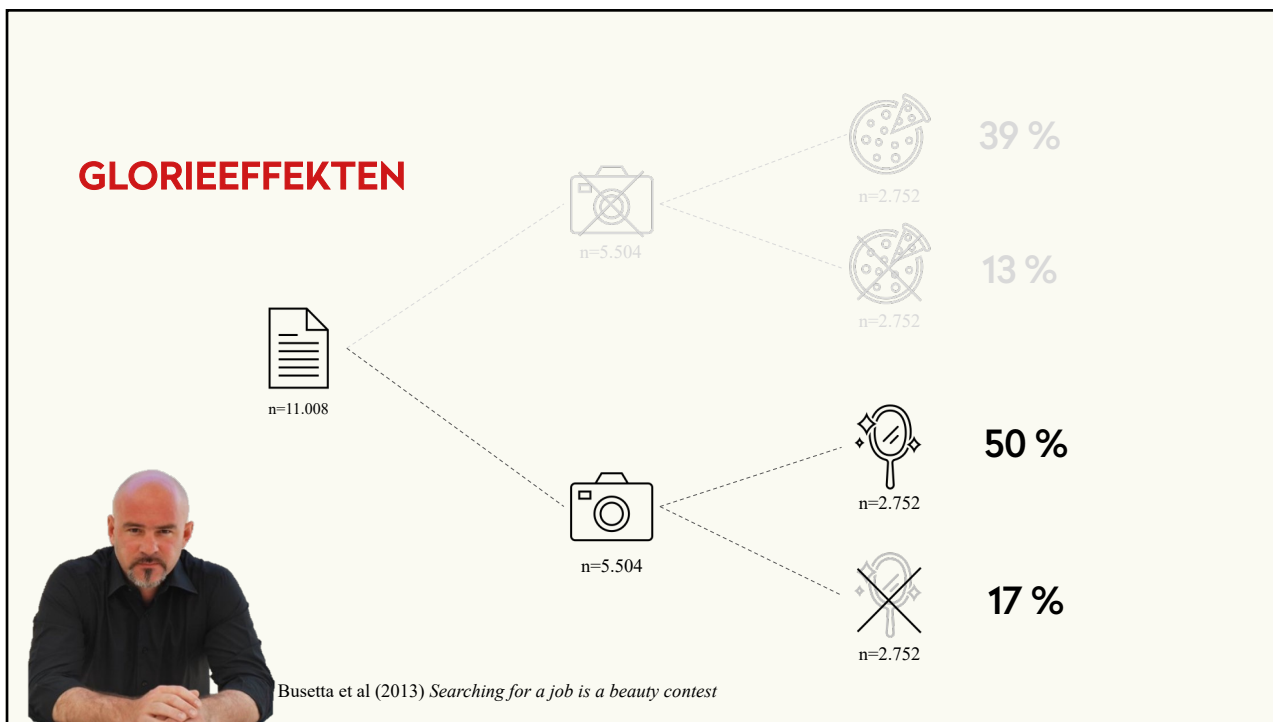
62

Han har søkt 1000 jobber uten å få napp

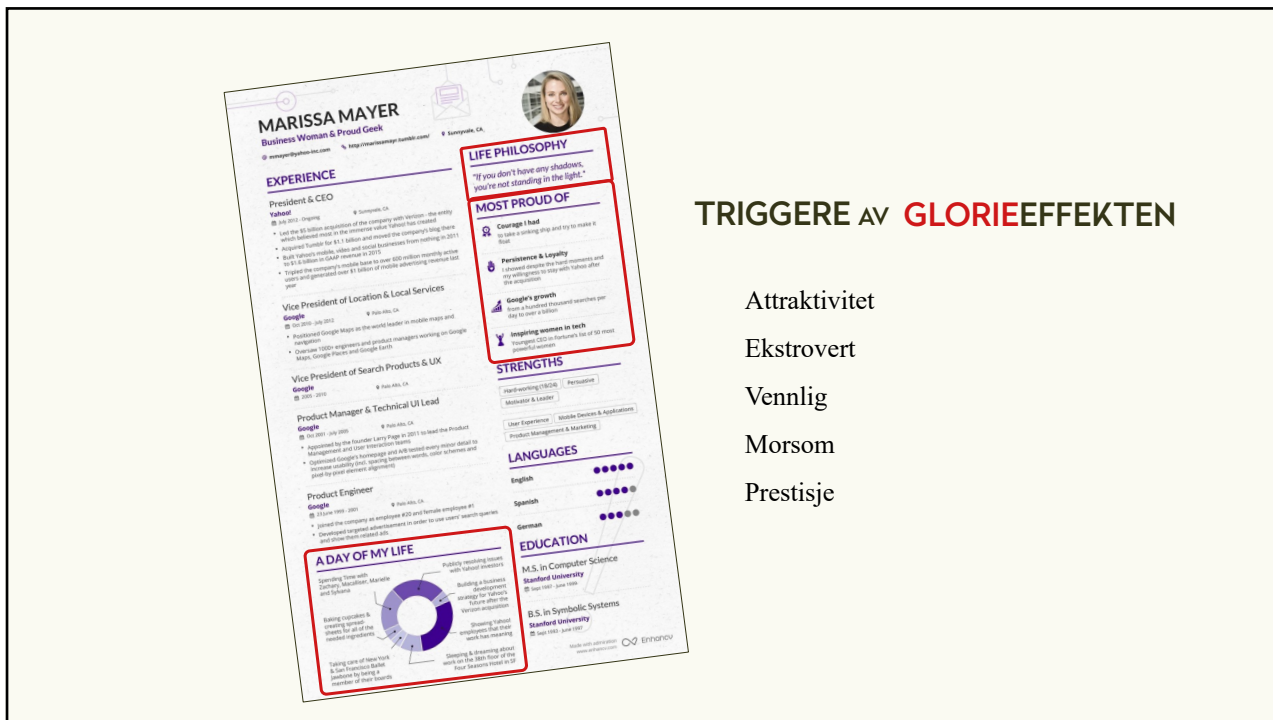
- Ganske meningsløst at jeg belaster samfunnet fremfor å ha en jobb og betale skatt.

FREDRIK REFVEM (foto)
Oppdatert: 19 okt. 2011 04:08

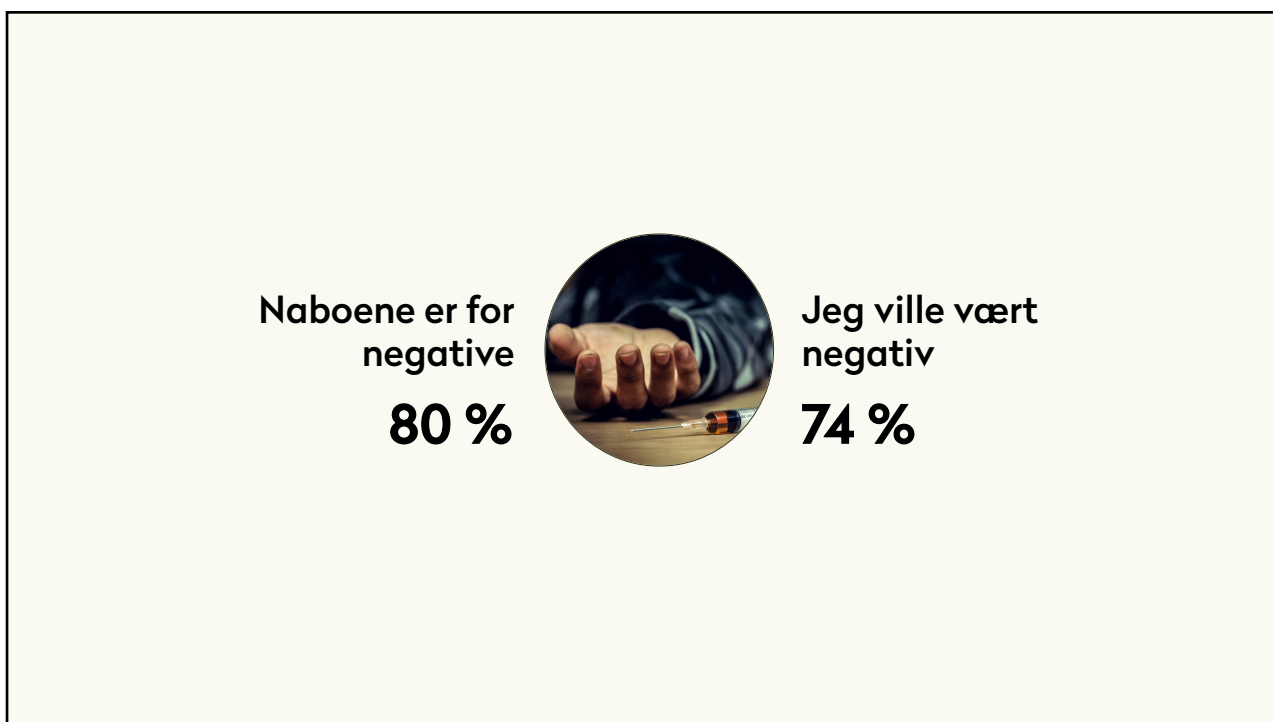
64

69

71

74

Naboene er for
negative

80 %

Jeg ville vært
negativ

74 %

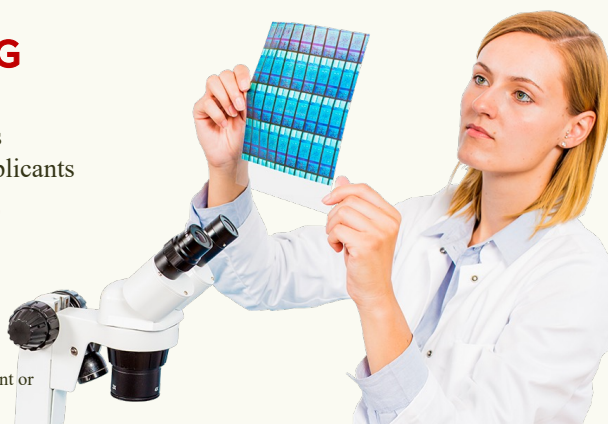
HOLDNINGER ≠ ATFERD

Atferdsendring drives ikke nødvendigvis
av holdningsendringer

75

KVINNER I FORSKNING

Predicted probability of success was
4.0 percentage points lower for female applicants
than male applicants

Witteman et al (2019) Are gender gaps due to evaluations of the applicant or the science? A natural experiment at a national funding agency.

77

MENN STRAFFES HARDERE

1.118 PROMILLEDOMMER

Kvinner har 2,5 større sannsynlighet for å gå fra en påstand om ubetinget straff til en betinget straff i domstolen

Kvinner får 53 % større reduksjon i straff enn menn

Dagbladet (2018) *Ulikhet for loven*

79

FORDOMMER OG ALKOHOLMISBRUK

«Stigmatiseringen av personer med alkoholmisbruk er fortsatt relativt høy og er forskjellig fra andre rusrelaterte lidelser.»

«De ble oppfattet som mer farlige og ansvarlige for tilstanden deres.»

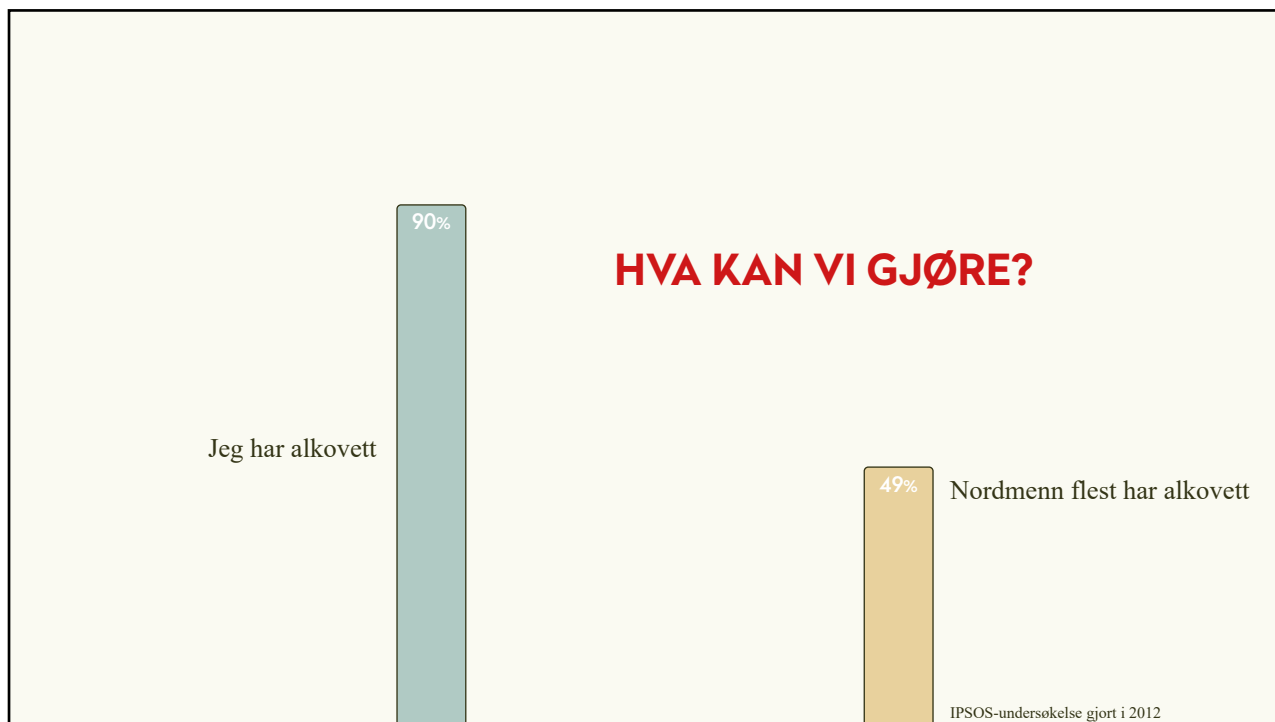
«Ønsket om sosial avstand var større overfor personer med alkoholmisbruk.»

Kilian et al. (2021) *Stigmatization of people with alcohol use disorders: An updated systematic review of population studies*

80

82

HVA KAN VI GJØRE?

“Det korte svaret er at lite kan bli gjort uten betydelig innsats”

“Jeg har hatt langt mer suksess med å gjenkjenne andres feil enn mine egne”

84

HVA KAN VI GJØRE?

“Det korte svaret er at lite kan bli gjort uten betydelig innsats”

SYSTEM > INDIVID

“Jeg har hatt langt mer suksess med å gjenkjenne andres feil enn mine egne”

85

HVA KAN VI GJØRE?

Det finnes ingen enkle løsninger
.. og det er uklart hvilke tiltak som virker

ANNUAL REVIEWS

Annual Review of Psychology

Prejudice Reduction: Progress and Challenges

Elizabeth Levy Paluck, Roni Chelsey S. Clark, and Donald

Department of Psychology, Princeton University, email: rpaluck@princeton.edu

Department of Public Science and Extension, NYU Jussieu, Israel

Department of Political Science, Columbia University

Abstract

The past decade has seen rapid growth in research on reducing prejudice. This essay reviews the progress from 2007 to 2019 to assess quantitative assessment uses in prejudice-reduction interventions, diversity training, and bias, anti-bias, and racism, meta-analysis, and interventions, diversity training.

Keywords

anti-bias, and racism, meta-analysis, and interventions, diversity training

Abstract

The past decade has seen rapid growth in research on reducing prejudice. This essay reviews the progress from 2007 to 2019 to assess quantitative assessment uses in prejudice-reduction interventions, diversity training, and bias, anti-bias, and racism, meta-analysis, and interventions, diversity training.

BMC Psychology

RESEARCH ARTICLE

Interventions designed to reduce implicit prejudices and implicit stereotypes in real world contexts: a systematic review

Chloe Fitzgerald¹, Angela Martin¹, Debralee Bomer¹ and Samia Hami¹

Abstract

Background Implicit biases are present in the general population and among professionals in various domains, which may give rise to discrimination. Many interventions are used to reduce implicit bias, however, uncertainties remain as to their effectiveness.

Methods We conducted a systematic review by searching EMBASE, PsycINFO and PsycFIRST for peer-reviewed studies conducted on adults between May 2010 and April 2021, testing interventions designed to reduce implicit bias with implicit measures using the Implicit Association Test (IAT) or an alternative implicit measure.

Results 20 studies were identified as eligible. Some techniques, such as engaging with others' experiences, appear to have an effect on short-term implicit bias measures, while other techniques, such as exposure to counter-stereotypical media, do not appear to have an effect on short-term measures.

Conclusions Caution is thus advised when it comes to programs aiming at reducing biases. This does not weaken the case for implementing widespread structural and institutional changes that are multiply justified.

Keywords Implicit prejudices, Implicit stereotypes, Implicit bias, Unconscious bias, Interventions, Training, Professional ethics

“Caution is thus advised when it comes to programs aiming at reducing biases.”

“This does not weaken the case for implementing widespread structural and institutional changes that are multiply justified.”

Fitzgerald et al (2019) *Interventions designed to reduce implicit prejudices and implicit stereotypes in real world contexts: a systematic review*

87

HVA KAN VI GJØRE?

Det finnes ingen enkle løsninger
.. og det er uklart hvilke tiltak som virker

88

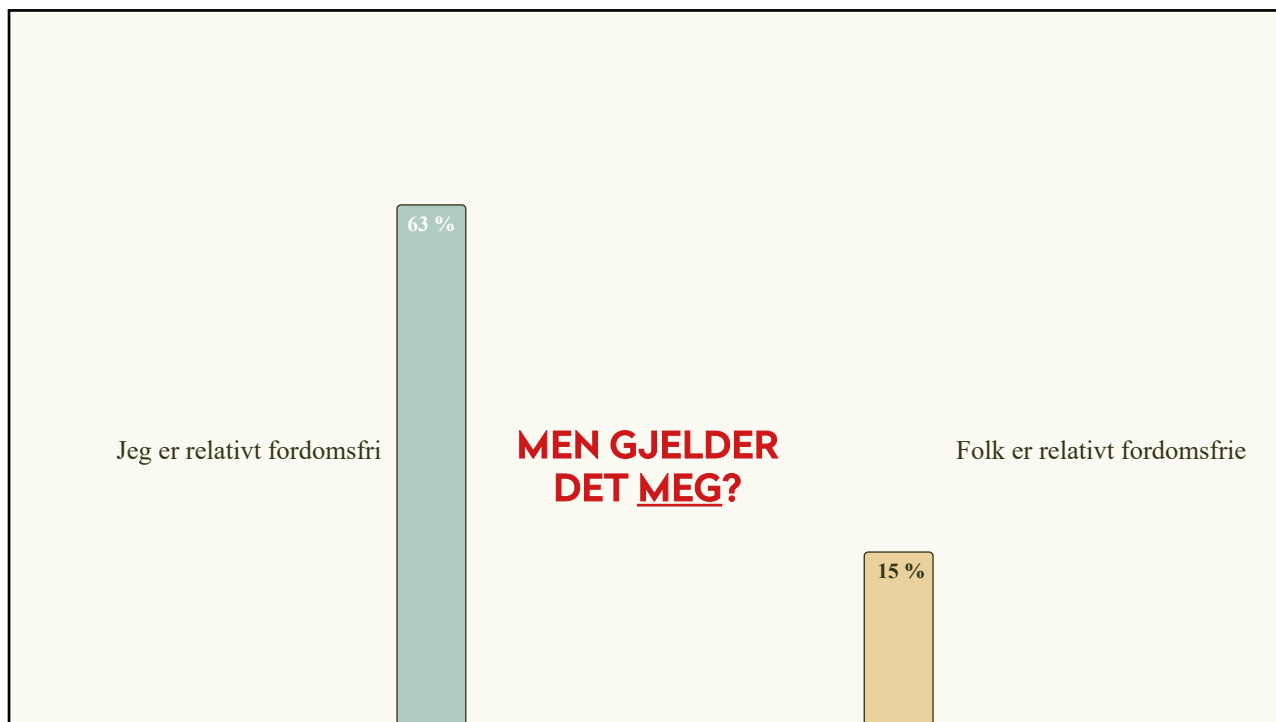
HVA KAN VI GJØRE?

Det finnes ingen enkle løsninger
.. og det er uklart hvilke tiltak som virker

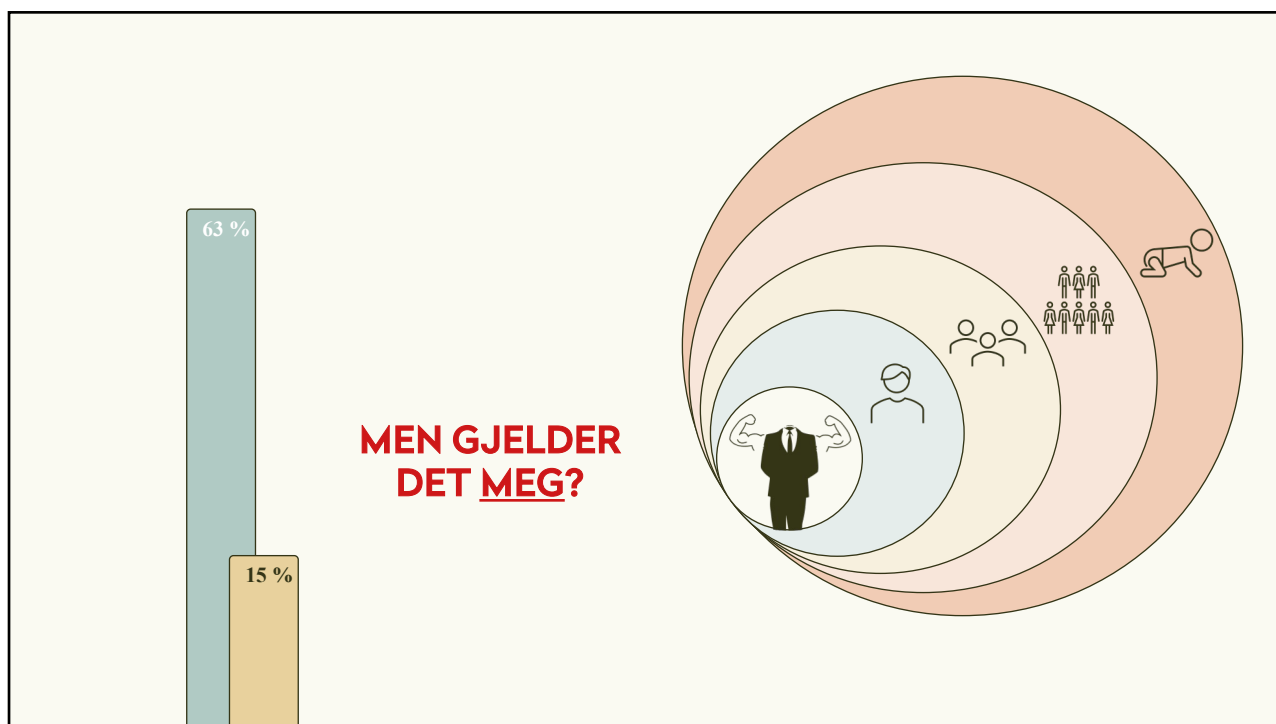
EKSPONERING

Vi må bygge erfaringer som nyanserer de
bevisste og ubevisste assosiasjonene vi har
dannet oss gjennom livet

89

91

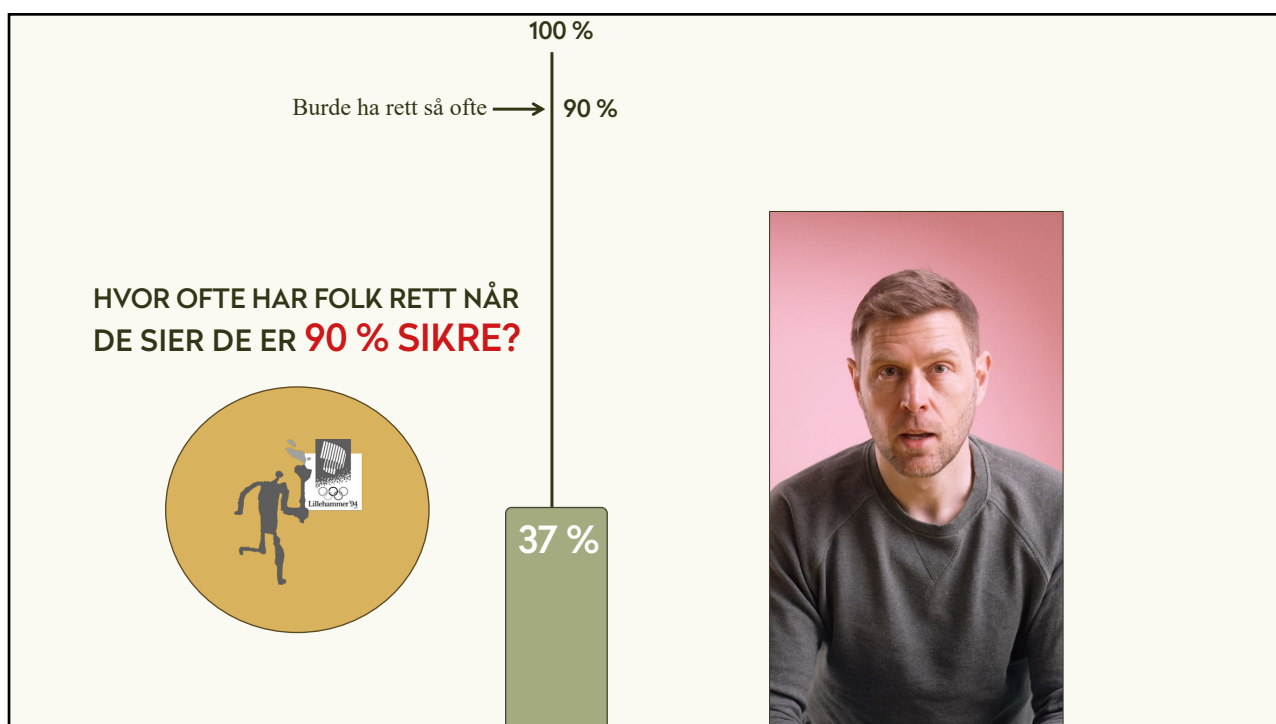
92

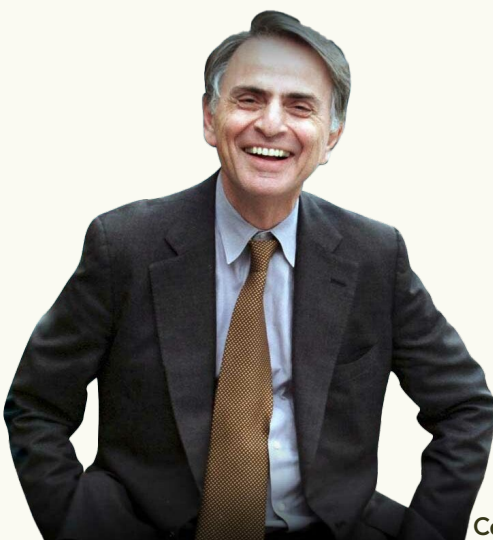
**HVOR MANGE MEDALJER TOK
NORGE UNDER OL PÅ LILLEHAMMER?**

Oppgi et intervall du er
90 % sikker på
inneholder det riktige svaret

94

96

«Extraordinary claims require extraordinary evidence»

Carl Sagan

97

SETT VURDERINGENE
PÅ PRØVE

100

EN SISTE HISTORIE

102

Litt om hvordan vi tar beslutninger

At dere vil bli overbevist om at...

MÅLSETNING

...fordommer er bedre enn sitt rykte

...de likevel skaper trøbbel

...og at vi må legge ned en innsats for
å begrense skadevirkningene

107

Utfodre egne antakelser
EKSPONERE SEG FOR
DET VI ER USIKRE PÅ
BLINDING

108

1. UAVHENGIGE VURDERINGER

2. STRESSTEST
3. MÅL OG EVALUER

Samle uavhengige vurderinger

Unngå tidlig konklusjonsprat

Ikke tving fram enighet

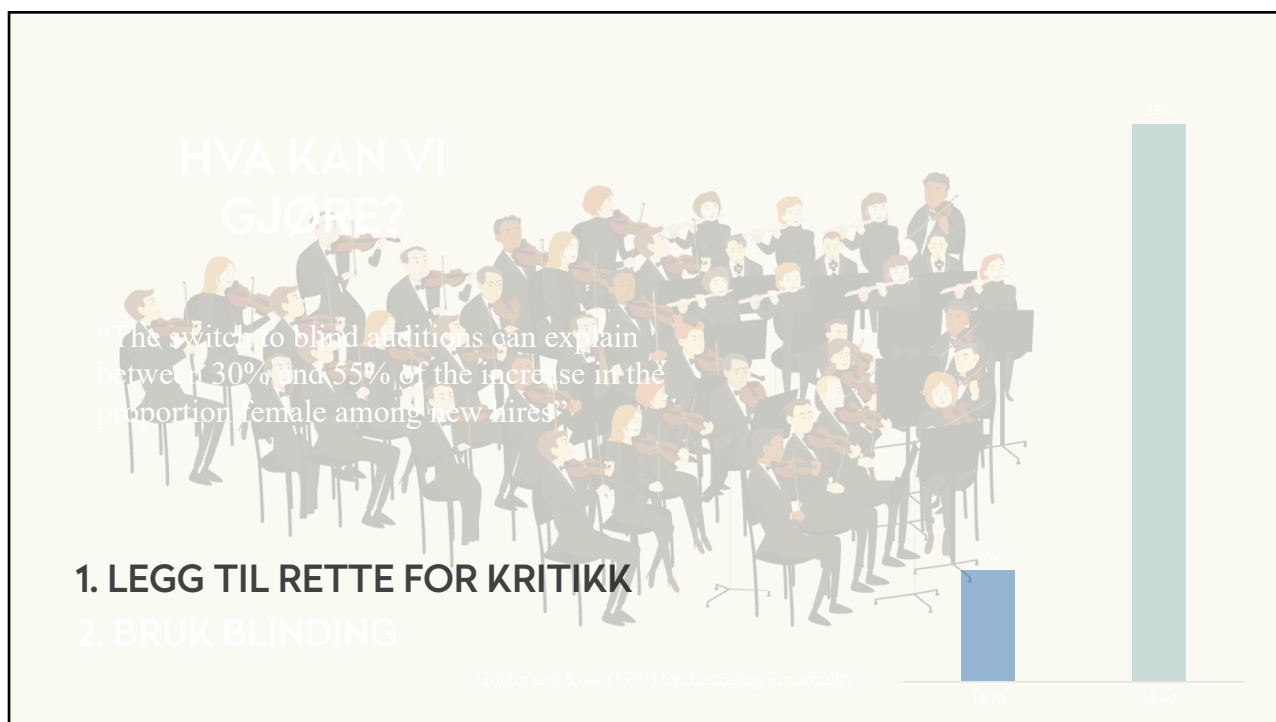

109

110

111